

REVISTA ECONOMICĂ.

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC.

Organul oficial al „SOLIDARITĂȚII”, asociațiune de institute financiare ca însoțire.

Apare odată pe săptămână.

Membri ai asociațiunii „SOLIDARITATEA” sunt:

Agricola (Ecita), Agricola (Hunedoara), Agricola (Lugoș), Agricola (Sebeșul-săsesc), Albina, Ancora, Ardeleana, Arișana, Așina, Armonia, Auraria, Aurora (Baia-mare), Avrigeana, Bănățana, Banca Poporală (Caransebeș), Banca Poporală (Dej), Banca Poporală (Arpașul-inf.) Beregsana, Berzovia, Bihoreana, Bistrițana, Bocșana, Brădetul, Buciumana, Cassa de împrumut ca însoțire (Bicaz), Cassa de păstrare (Mercuria), Cassa de păstrare (reuniune) (Săliște), Câmpiana, Cârțișoreană, Chiorina, Chisletiana, Codreana, Cod. J., Comuna, Concordia (T.-Uzdin), Cordiana, Coroana (Bistrița), Coroana (Timișoara), Corvineana, Creditul, Cășana, Cugiereana, Decebal Detunată, Doina, Drăganul, Dunăreana, Economia (Cohalm), Economul, Făgeșana, Frăția, Hățietate, Furnica, Geogeană, Gloria, Grănițeru Hațegana, Hondoleana, Insoțire de credit (Veștem), Institut de credit (Mehadia), Institut de credit (Găvoșdia), Isvorul (Sângeorgiu), Isvorul (Sebeșul-inf.), Iulic, Lăpușana, Ligediana, Lipovana, Luceafărul, Lumina, Margineana, Mercur, Mielul, Minerva, Munteana (Corniareva), Murășiana, Murășianul, Maramurășana, Nădlăcana, Negoitul, Noiana, Olteana, Oraviciană, Orientul, Panciovana, Patria, Piatra, Plugarul (Cacova), Plugarul (Săcădate), Poporul (Lugoș), Poporul (Săliște), Porumbăceana, Progresul, Reuniunea de împrumut și păstrare (Ily-mare), Riuereana (Cap.-Mănăstur), Săcana, Sătmăreana, Sebeșana (Caransebeș), Sebeșana (Sebeșul-săsesc), Secășana, Selăgeana, Sentinela, Șercățiana, Silvania, Speranța (Hosman), Steaua, Șoimul (Vișăria), Târnavăana, Țibleşana, Timișana, Ulpiana, Unirea, Vatra, Victoria, Viitorul, Voileana, Vlădeasa, Vulturul (Sănmărtin), Vulturul (Tășna), Zărăndeana, Zlăgnea.

Prețul de prenumărare:

pe 1 an K 12.—, pe 1/2 an K 6.—

Redactor responsabil:

CONSTANȚIN POPP.

Taxa pentru inserțiuni:

de spațiul unui cm² câte 10 fileri.

Cum stăm cu băncile poporale și cooperativele sătești?

(Continuare).

Am fost arătat în numărul precedent al revistei, că noi n'am avut *un om cu autoritate covârșitoare*, care să se dedice cu trup și suflet chestiei cooperative.

N'am avut, cu atât mai puțin *o instituție de seamă*, care să îmbrățișeze cu căldură această problemă și să facă tot posibilul pentru realizarea ei.

De altă parte *curentul* pornit și dus la extrem *de a înființa bănci, ca societăți pe acții, chiar și la sate*, încă a împiedecat foarte mult întruparea cooperativei, îndreptându-și atențiunea toate elementele noastre de valoare aproape numai în direcția întiințării de bănci.

Nu numai atâta. Acest curent va împiedeca, și în viitor, în mod fatal, acțiunea cooperativei.

O dovadă mai mult, în această privință, ni s'a prezentat chiar în numărul trecut al acestei foi. Este vestea, că în comuna *Părău*, cu o populațiune ceva peste 1000 de locuitori, din comitatul Făgărașului, «atât de binecuvântat (?) cu bănci românești», s'a înființat în timpul acesta de criză o întreprindere financiară nouă cu numele: *Institutul de credit și economii societate pe acții*, cu un capital de K 50,000 în 500 acții à K 100.

Tendințele în această direcție sunt o plagă și o mare piedecă în calea întrupării coope-

rației celei adevărate. Și e cu atât mai dureros, pentru că astfel de apariții au avut loc prea adeseori în trecut și, sigur, nu se vor conțeni în timp apropiat.

În foiletonul din numerii 239, 240 și 241 ai «Românului» din a. c., sub titlul «*Povestea unei cooperative*», domnul *I. Agârbiceanu* a prins într'un tablou foarte plastic și adevărat, situația de azi a stării sufletești de care e stăpânit publicul românesc în ce privește chestia cooperativei. Mulți din fruntașii satelor noastre se cugetă, înainte de toate, cum ar putea să tragă foloase mai mari din înjgheburile unei sau altei societăți economice-financiare.

Nobila virtute a altruismului, în ce privește cooperativa, ne lipsește deabinele.

Egoismul și materialismul, orice s'ar zice, au prins rădăcini adânci în toate părțile.

Urmarea e, că tendința nobilă, de care au fost conduși întemeietorii de odinioară ai institutelor noastre de credit, s'a schimbat, în mare parte, în o tendință cu scopuri, foarte adeseori, străine de spiritul cel adevărat al altruismului, cu scopuri egoiste, familiare, personale sau de clică.

Și astfel am putea ajunge, de ce să ne ferească Dumnezeu, să se adeverească, pentru multe bănci, ce s'au înființat în timpul din urmă și se vor înființa în viitor, apostrofarea aspră a domnului Vasile Stroescu că băncile sunt «*învăscute în pieile cămătarilor prin cari nu străbate nici un simț omenesc; dacă fac ceva, numai de ochii lumii*»...

Iată pentru ce am accentuat, că tendința, mereu crescândă, pentru înființarea de bănci,

societăți pe acții, la sate, este o tendință primejdioasă și păcătoasă.

«Solidaritatea», în hotărârile ei, s'a pronunțat direct în contra acestei tendințe și «Rev. Econ.» a combătut-o în diferite rânduri cu asprime.

Totuş curenul, odată pornit, nu se poate opri așa ușor. El trebuie însă combătut, și în viitor, scoțându-se tot mai mult la iveală folosul băncilor sătești, ca însoțiri, și al celorlalte cooperative, până când curenul de a mai înființa bănci, mărunte la sate, ca societăți pe acții, va fi împiedecat cu totul.

Aici, credem, e locul să spunem, cum am mai spus și altădată, că între factorii conducători ai băncilor noastre existente și între factorii, cari stăruie pentru întruparea însoțirilor de credit și a celorlalte cooperative sau însoțiri economice sătești, există un fel de animozitate.

Mulți din conducătorii băncilor noastre existente sunt de părerea, că aceste bănci sunt factori economici-financiari cari satisfac și vor putea satisface, și în viitor, trebuințele de credit ale poporului nostru.

De altă parte mulți văd un rău în pornirea unei acțiuni pripite pentru înființarea, mai ales de însoțiri de credit sătești, în masă, — un rău nu atât pentru băncile existente, cât, mai cu deosebire, pentru însăși ființa acelor însoțiri de credit și pentru poporul angajat la o lucrare în cadre mari, fără pregătire prealabilă.

Dacă însă s'ar proceda cu precauțiune și sistem la întruparea însoțirilor de credit și a celorlalte cooperative sătești, conducătorii băncilor actuale nu ar avea pentru ce să privească cu ochi răi această acțiune sau, și mai puțin, să o împiedece.

Din contră, văzând că aceste însoțiri se pun pe temeiul cel adevărat, altruist, care singur le dă îndreptățire la viață, conducătorii băncilor noastre nu pot decât să se bucure și să le ajute, socotindu-le ca soațe de muncă, cari au să fie de folos nu numai poporului, ci chiar un sprijin real, pentru instituturile de credit actuale, — aceste ajutându-le cu creditul necesar și cu povețele neapărat trebuincioase, iar acelea, pe lângă sporirea puterii de prestațiune și progres a poporului, aducând nouă resurse pe seama acestora.

În chipul acesta, socotim, că băncile și însoțirile pot stă foarte bine unele lângă altele, ajutându-se și completându-se în acțiunea lor pentru binele poporului nostru.

Vorbind, îndeosebi, despre însoțirile de credit sătești trebuie să revenim, în primul loc, la rolul lor educativ, care consistă în faptul de

a da prilej, tuturor, în deplină măsură, de a se deprinde cu economisirea. Pentru că trebuie să recunoaștem, că în privința educației în masă a poporului nostru pentru economisirea banului câștigat cu crunte sudori, s'a făcut prea puțin până acum. O adevărată școală, spre acest scop, îi lipsește poporului nostru. Îi lipsește, în mii de sate, prilejul de a economisi, în deosebi din cauză că, neavând la îndemână însoțiri de credit și neprimind nici indemnurile trebuincioase, sume cari, toate la un loc, reprezintă, de sigur, multe milioane în fiecare an, se duc în vânt, poporul nostru rămânând astfel sărac și neputând da înainte în privința sporirii bunurilor sale materiale, în parte mare și a celor morale.

Incepând dela copilul de școală, printre ale cărui degete se străcoară, creșterea, pe lucruri de nimica, sume frumușele, și dela zilerul sărac, care, și el, neavând la îndemână prilej de a economisi, banul cu greu câștigat îl aruncă, de multe ori, pe lucruri de puțin folos și adesea chiar pe lucruri stricacioase — până la frunțașii comunei, — toți ar avea prilej bun de a economisi, adunând «bani albi pentru zile negre».

În chipul acesta va veni, de sigur, și la noi mai în grabă timpul, ca poporul nostru să se desbatiere de multe deprinderi și obiceiuri rele și păgubitoare. Însoțirile de credit sătești ar putea să devină astfel pentru poporul nostru cea mai bună școală, care să-l deprindă la economisire, dându-i prilej să depună spre păstrare până și sumele cele mai minimale.

Fără îndoială, însoțirilor de credit sătești, bine și creștinește conduse, le va succede, cu timpul, să producă un curent de a se înfrâna mulțimea dela abuzul cu băuturile și fumatul, dela luxul prea păgubitor, cum și dela alte multe obiceiuri păgubitoare, cum sunt botezurile, ospețele, pomenile, aldămașurile ș. a., deschizându-i banului calea spre însoțirea de credit și păstrare, unde din puțin, în scurt timp, se face mult și, în acelaș timp, sufletul mulțimii obișnuindu-l cu frumoasa *virtute a înfrânării*.

Pe calea aceasta se vor putea aduna rezerve considerabile în cassa însoțirilor de credit sătești, cari, pentruca să ne folosim de o asemănare, vor deveni totatătea păraie și râulețe, cari, fructificând, cu belșug, teritorul pe unde își fac cursul (comunele), vor trece în râurile mai mari (băncile), pentruca, cu concursul lor, să se fructifice și mai bine întreg teritorul, pe care trăiește poporul nostru.

Ținând seamă de aceste adevăruri, băncile noastre existente nu vor putea să observe o atitudine dușmănoasă curenului pornit, în fine,

și la noi pentru întruparea însoțirilor de credit și a celorlalte cooperative (însoțiri economice sătești).

Organul nostru a și dat, de repețite ori, expresiune acestei păreri.

Mai pe urmă ne-am declarat destul de categoric când, în Nr. 35 dela 21 August a. c., între altele am spus următoarele:

«... Ținem anume, că băncile ce le avem astăzi — ajutate de toți binevoitorii poporului — vor putea îndeplini, fără greutate și în condițiuni destul de avantajoase, rolul de mijlocitor al creditului productiv, trebuitor poporului nostru. Din acest motiv, cutezăm deci a susține, că nu am avea nici o trebuință reală să forțăm înființarea de bănci populare. Cu toate acestea — cum ne spune un bărbat ales al neamului nostru — băncile sătești sunt însă necesare pentru alte motive și cu alt rost bine determinat. Ar fi adecă un mare bine pentru oamenii noștri dela sate, dacă trebuințele lor, pentru împrumuturile mici și momentane le-ar putea satisface la ei acasă și dacă micile lor economii le-ar putea plasa spre fructificare la o instituțiune din satul lor, căci în chipul acesta s'ar cruța multe zile pierdute pe la băncile din orașe și orașele, ceace aduce cu sine că împrumuturile mici sunt prea scumpe pentru țărani. Va să zică: băncile populare pentru afacerile mici, momentane și pentru economiile proprii ale membrilor, cari să cruțe pe oamenii noștri de vreme pierdută și de cheltuieli mari. Ținute în limitele afacerilor mici și din mijloace proprii și puse dela început pe baze altruiste, băncile populare vor umplea un gol simțit în organizația noastră de credit. De aceea astfel de bănci sunt vrednice de tot sprijinul și toată jertfa noastră. Astfel de bănci voim și noi».

«Cu privire la rostul cooperativelor sătești (însoțiri pentru producțiune, valorizare etc.), chestiunea este mult mai lămurită. Ele se impun de sine... În urmare suntem de părere, că chestiunea cooperativelor sătești trebuie să ne preocupe cât mai intensiv și rezolvirea ei să nu întârzie prea mult».

«Rezumând punctul nostru de vedere exprimat în cele precedente, putem conclud: voim bănci populare cu afaceri mici, din mijloace proprii și puse pe baze altruiste și voim cooperative sătești în scopul organizării vieții comerciale a poporului nostru».

«Rămâne să ne mai spunem cuvântul și cu privire la modalitatea, cum s'ar putea înfăptui mai ușor, mai sigur și mai nimerit băncile populare și cooperativele sătești. În această

privință suntem de părere, că rezolvirea cea mai bună ar putea-o da instituțiuni economice-financiare, anume înființate spre acest scop, provăzute cu mijloace materiale și cu puteri de specialitate cât mai bune... Cari ar fi aceste instituțiuni, nu e greu de găsit. Sunt centralele de cooperative, pentru cari așa credem am putea câștiga interesul și sprijinul publicului, dacă chestiunea s'ar studia temeinic și din acest punct de vedere...»

Din cele expuse mai sus rezultă, că cercurile conducătoare ale băncilor noastre existente nu sunt în contra întrupării băncilor mici sătești, din contră aprobă întruparea lor; iar înființarea celorlalte cooperative sunt gata a o sprijini din toate puterile.

*

Am insistat aci, înadins, mai mult asupra raportului dintre bănci, ca societăți pe acții și între băncile populare sătești, ca însoțiri, mai și repetând unele aserțiuni, spuse altădată. Și am făcut-o aceasta cu gândul bun de a contribui și mai mult la lămurirea chestiunii, atât de importante, a acestor două feluri de instituții, dintre care una, aceea a băncilor, ca societăți pe acții, este pusă pe o bază sigură de dezvoltare, iar aceea a băncilor ca însoțiri, este abia la început și are trebuința de a fi lămurită, îndreptată pe calea cea bună și ajutată.

E și timpul să se clarifice odată pe deplin, și la noi, chestiunea băncilor populare, ca însoțiri și a celorlalte cooperative și să nu mai fie și în viitor tratată așa de mașter de obștea românească, ci din contră să fie îmbrățișată și sprijinită cu toată căldura, din toate părțile.

Scăpate prilejurile favorabile, ce ni se îmbie, pentru pornirea unei acțiuni de organizare, prin cooperative, cine știe unde vom ajunge?

În tot cazul bine nu are să urmeze. Doar e un adevăr indiscutabil, că popoarele lipsite de o cultură temeinică și neorganizate economicește, nu pot lupta cu succes față de alte popoare, bine organizate în toate privințele.

De aceea trebuie să ne bucurăm că, în fine, deși mai târziu, se face și la noi lumină și se arată multe semne neînșelătoare, că a sosit momentul pentru întruparea acțiunii cooperative și la poporul nostru.

(Se va continua).

Bancherul din provincie.

Scrisoarea XXVII.

Se înființează bancă nouă în Bănești.

Așa se vede că situația financiară a comunei Bănești este foarte favorabilă, căci numai așa se poate explica, că abia trecuți peste apariția filialei băncii din localitatea învecinată Sărata, și Vă și vine deja pe grumaz o nouă bancă: «Banca de ajutorare reciprocă, societate pe acții în Bănești».

Fundatorul este vechiul nostru prietin, domnul Horațiu Micescu și prospectul de fondare între alte multe, atrage atențiunea publicului în special asupra marilor câștiguri, ce se pot realiza în afacerile de bancă. Înșiră o sumedenie de bănci, cari plătesc dividende de 10—20%, aduc circa 15% venit curat, și acțiunile lor se cotează cu câte 100—300% peste valoarea nominală. Natural că Micescu se referă numai la băncile cu venitele cele mai mari. Nici o iotă nu amintește de acelea, cari plătesc dividende mai mici de 10%. Așa ceva ar fi stricat numai cele 15% ale lui și ar fi lipsit prospectul de fondare de miezul său.

Nu amintește nici despre aceea, că băncile, cari sunt în stare să dea dividende așa de mari, s'au înființat cu o jumătate de secol înainte de aceasta. Pe vremea aceea de bună seamă că nu plăteau nici ele câte 15%. În anii primi ai existenței lor nici cele mai mari și cu mai bune venite bănci, nu au plătit mai mult decât 4% sau cel mult 5%, sau poate chiar nimic. Unele iarăș au fost nevoite să-și abscrie o treime sau o pătrime a capitalului societar, iar altele — și încă dintre cele mai vechi bănci — au umblat și mai rău, căci au pierdut tot și s'au pustiit și îngropat de mult. Socolile și bilanțurile lor nu și le-au îngropat cu ele, cu toate că proiectul de fondare al lui Micescu despre acestea nu amintește chiar nimica. Autorii proiectului s'au îngrijit ca astfel de date și amintiri neplăcute să nu întunece splendidele date ale proiectului.

Dividende, cari variază între 10 și 20% nu se pot ajunge imediat. Așa a fost în trecut și în urma naturii lucrurilor, așa va fi și în viitor. Ba încă pe viitor dividendele vor crește cu mult mai greu, de nu cumva vor fi nevoite să scază. Când s'au înființat băncile de azi, terenul lor de activitate eră de tot virgin. Astăzi însă nu stau treburile chiar așa de favorabil. Băncile existente l-au ocupat treptat, pas de pas, așa că băncile nouă nu mai au teren. Din motivele acestea nici nu se pot aștepta la rezultate atât de splendide ca antecesoarele lor. Secerișul băncilor e trecut deja, și cele nouă, abia de mai pot pași ca legătorii de snopi pe urma secerătorilor. Afară de aceasta băncile nouă mai au de furcă și de luptat și cu concurența celor vechi, sau apoi trebuie să se mulțamească, ani dearândul cu dividende, de cari acționarii nu vor rămânea prea încântați.

E drept, că față de băncile vechi pot lua lupta în forma aceea, că oferă condițiuni mai favorabile, deși concurența de până aci a redus deja atât de mult condițiile încât cu greu se mai pot face reduceri, dacă peste tot nu voiești ca să lucrezi cu pagubă. Nici azi nu se capătă acții dela bănci din provincie de prima bonitate, cari să aducă mai mult de 5%, la nici un caz însă 15%.

La tot cazul concurența e un joc, la care pe o formă vor lua parte atât băncile cele nouă, cât și cele vechi și încă în toate părțile unde se vor simți

atacate. Nu vor abdice de bună voie de niște afaceri, pe cari le-au câștigat cu o muncă și trudă de o jumătate de secol și, pe lângă multe pierderi și spargerii de cap. Nu vor îngădui fără de nici o vorbă, ca să secere acela, care nu a semănat și în lupta din jurul condițiilor vor merge până la extrem. În acest joc de distracție de bună seamă că băncile noi vor fi hotărât în defavor. Afacerile, cari un timp oarecare și ici-colea vor fi împreunate cu pierderi, nu vor face stricăciune mare în rezervele băncilor vechi pe când pentru cele nouă, cari nu au astfel de fonduri și nici prospecte de a le avea în curând, pot deveni dezastruoase. Până la un anumit grad, e drept, că strică concurenților lor, dar în vremece o fac aceasta își nimicesc terenul de sub picioare, și fac afacerea de bancă pentru ei înșiși — în lipsă de câștig, — imposibilă.

Va fi bine dacă banca cea nouă, care trece peste primii ani ai existenței sale, câștigă barămi atât ca să-și poată acoperi cheltuielile de administrație, și nu plătește dividendă acționarilor. Despre chestia aceasta însă, deși este una din învățămintele afacerilor de bancă, proiectul lui Micescu nu amintește nimic; ar putea răci numai zelul părtașilor și ar putea slăbi interesul pentru subscrierea de acții.

Domnul Micescu retace înaintea subscriitorilor faptul, că dividendele mari sunt totdeauna rezultatul unui progres îndelungat, adeseori greu și uneori periculos. El nu începe suișul la primul fusc al scării, ca astfel cu încetul dar sigur să poată urca în sus, ei se avântă dintr'odată pe vârful ei. Nici aceea nu o amintește, că dividendele cele mari, pe cari le dau acum unele bănci, însemnează de fapt, pentru acționarii actuali, numai 5% dela cursul de azi al acțiilor.

«Banca de ajutorare reciprocă ca societate pe acții în Bănești» va împământeni în afacerile de bancă principii de tot nouă și până aci necunoscute. Ea însemnează bucurie și o lume nouă atât pentru deponenți, cât și pentru împrumutători, fără a mai aminti și de marele profit, ce revine acționarilor. Proviziunea e o afacere tranșată, care aparține trecutului, și deponenții capătă pentru drepturile lor niște procente, ne mai pomenite până acuma în istoria afacerilor de bancă. Câștigul se va împărți proporțional între acționari, dar că în ce fel — despre aceasta nu se dă nici o explicație. Aceasta se lasă la puterea de judecată a fiecăruia. Deoarece însă institutul de ajutorare reciprocă întrucât este condus după principiile expuse în proiect — după judecata sănătoasă omenească — nu poate conta nici când la profit, pe noi nu ne interesează mai departe, că *nimicul* realizat cum se va împărți.

Se vor afla poate și de aceia, cari vor considera de pierdere de vreme, că peste tot ne-am ocupat cu domnul Micescu și cu proiectul său. Abstrăgând dela negliobia numită: «Drept de folosință împrumutat», pe care autorul o numește cu mândrie ca o idee originală a sa, documentul acesta corăspunde mediei obișnuite. Amintește de băncile, cari operează cu succese mai frumoase și le retace pe cele mai puțin norocoase. Paradează cu dividendele din prezent, dar uită să amintească, că în trecut peste tot n'a fost nici o dividendă, sau a fost numai foarte puțină. Induce în eroare pe cei neorientați și îi face să creadă, că venitul mediu al afacerilor de bancă este 15%, pe care il poate ajunge orice bancă și durere sunt oameni, cărora oricâte imposibilități le-ai spune despre institutele de bani, toate le iau de bani buni.

Oamenii trezi și cumiți, se înțelege că mai bucuros își vor plasa banii în acțiunile băncilor mai vechi pe lângă un venit curat sigur de 5%, decât să conteze la cele 15% închipuite din proiectul fondatorilor.

Băncile cele vechi au trecut peste încercările, schimbările și crizele vremilor și acum stau înaintea publicului, curățite și întărite prin proba de foc, prin care au trebuit să treacă. Mai de importanță însă este, că acestea sunt pricepătoare de afaceri, au experiență, pe când o bancă nouă trebuie toate să le învețe și să plătească întâiu indispensabilii bani de învățatură. Anii primi trec cu luptele anilor de copilărie. E nevoită a contracta tot cam astfel de afaceri, de cari alții se cam feresc, pe când afacerile mai bunișoare e silită să le încheie sub astfel de condiții favorabile, încât abia de-i rămâne ceva câștig. Dacă organismul îi e tare, după ani îndelungați, se va putea pune în câțva în picioare. În timpul acesta însă dividendă îi va fi de tot neînsemnată, pe când prețul acțiunilor va fi mai mult sub, decât peste nominal.

În definitiv acela, care cumpără acții de bancă, trebuie să-și tragă seama, că oare nu primește mai bucuros 5% sigure, decât 15% închipuite?

*

În scrisorile de până aci, relative la bancherul din provincie, deși s'a ținut seama de principiile fundamentale de urmat în afacerile de bancă — s'a tractat mai mult despre conducerea unei filiale, decât de conducerea centralei. În cele următoare îi vine rândul la aceasta, fiindcă sper și aștept dela tine, că cu timpul vei ajunge în scaunul de director executiv.

AGRICULTURA.

Situațiunea agricolă.

De pe la începutul lui Octomvrie și până prin 5 Noemvrie timpul a fost, aproape fără întrerupere, uscat. Aceasta a apărut cu atât mai ciudat și neobicinuit, cu cât se știe, că altădată toamna pe timpul acesta, de multe ori aveam ploile cele mai dese și chiar zăpadă. Temperatura eră pe la începutul lui Octomvrie foarte scăzută, prin ținuturile mai ridicate chiar sub zero, dar începând cam cu 20 Octomvrie temperatura s'a mai îndulcit.

Timpul uscat a fost binevenit pentru coacerea și adunatul bucatelor ce mai erau pe câmp, ca: porumb, napi, cartofi, precum și pentru lucrările de toamnă ca: sămănatul, căratul gunoierului etc.

Pentru sămănat timpul acesta, neîntrerupt uscat, n'a fost chiar favorabil. Ploile cele multe din vară au îndesat pe alocurea pătura de de-asupra a pământului așa, încât arăturile de toamnă s'au putut face adeseori numai foarte cu greu. În astfel de locuri sămănatul de toamnă s'a tot amănat în așteptarea de ploi spre a se mai desfunda pământul și a mai pieri din șoarecii de câmp, cari în urma timpului uscat se înmulțiseră în mod neobicinuit. În urma ploilor de pe la începutul lui Noemvrie, sămănatul s'a pornit mai cu dinadinsul și prin acele locuri și s'a și terminat preste tot. Astfel se poate afirma, că în anul acesta s'au sămănat toate a-

cele teritorii, cari erau destinate de mai înainte spre acest scop.

Sămănăturile, cari au putut fi făcute, la timp și în condițiuni favorabile, au răsărit și s'au dezvoltat foarte frumos. Se găsesc însă și sămănături de acelea cari, făcute de timpuriu și fără receruta umezeală a pământului, au răsărit mai slab și sunt și azi mai rari și mai fără putere. În locurile lipsite timp mai îndelungat de ploaie s'au mai ivit și stricăciuni de diferite insecte, dar mai ales de șoareci, cari au atacat nu numai grăunțele în pământ, ci și sămănăturile răsărite mai ales luțernele și trifoaiele. Sămănăturile de *rapită* sunt frumoase și mai ales în urma ploilor din urmă s'au întărit bine.

Nutrețurile de vite pentru iarnă sunt încă aproape neatinse, deoarece vitele ies încă și acum la câmp, unde găsesc nutremânt destul. Astfel se poate afirma că în anul acesta nu se va simți nicăierea în țară lipsă de nutreț. Starea sanitară a vitelor nu este tocmai multămitoare.

Producțiunea de vin. În cercul *Budapesta* recolta a fost între 2—30 Hl la jugăr. În ce privește calitatea aceasta e slăbuță, având mustul un conținut de zahăr de 12—14% și numai arareori 15—19%. Prețul mustului variază între 36—74 Cor. În cercul *Szekszárd* recolta variază între 6—12 Hl la jugăr și mustul se vinde cu 30—46 Cor. În cercul *Pécs* recolta e mai bună decât în anul trecut. Prețul vinului nou variază între 32—56 Cor. În cercul *Tapolcza* vinul e de calitate bună, cu 20—22% zahăr, dar puțin, cea 10 Hl în mediu la jugăr. Se vinde cu 60—66 Cor. În cercul *Pápa* calitatea și cantitatea vinului lasă mult de dorit. Vinul nou se vinde cu 40—70 Cor. pe Hl. În cercul *Sopron* recolta e variată, în ce privește cantitatea, între 3—35 Hl la jugăr. Mustul se vinde cu 40—60 Cor. În cercul *Pozsony* recolta e calitativ destul de bună dar cantitativ aproape fără excepțiune slăbuță. Mustul se vinde cu 46—58 Cor. În cercul *Balassagyarmat* recolta a fost în mediu de 6 Hl la jugăr. Calitate multămitoare.

În cercurile *Eger*, *Miskolc*, *Tarcal*, *Beregszász* și *Bihardioszeg*, recolta a fost cu foarte mici excepțiuni slabă sau mijlocie atât în ce privește cantitatea cât și în privința calității. Cantitatea dela 4—10 Hl cu un conținut de zahăr dela 13—17%. În cercul *Minișului* producțiunea de vin variază între 8—10 Hl la jugăr, de calitate bună. Se vinde mustul între 40—80 Cor. În cercul *Biserica albă* cantitatea se poate stabili în mediu cu 20 Hl la jugăr. Calitatea este la $\frac{1}{3}$ din producția totală, slăbuță, iar la restul de $\frac{2}{3}$ bună. Vinul nou se vinde cu 30—40 Cor. În cercul *Aindului* recolta se evaluează la 12—16 Hl la jugăr cu un conținut de zahăr de 16—21%. Mustul se vinde cu 34—65 Cor. În cercul *Sânămărtin* s'au cules cca 1—8 Hl de pe 1 jugăr cu un conținut de zahăr de 14—18%. Prețul mustului variază între 50—60 Cor.

REVISTA FINANCIARA.

Situațiunea.

Sibiu, 20 Noemvrie 1913.

Situația pieței internaționale de bani continuă a se îmbunătăți. Urcarea etalonului în London, semnalată în ultimul nostru raport, ca probabilă, n'a urmat și deocamdată primejdia urcării etalonului a dispărut. Discontul privat se menține în London la nivoul ratei oficiale de 5%, iar banii de zi s'au oferit cu 4½%. În Berlin încă s'a ameliorat situația. Discontul privat a arătat tendință spre reducere și s'a fixat definitiv la 4⅓%. Banii de zi au cotate 2%. În Paris situația este neschimbată, capitalurile disponibile se rețin pentru trebuințele interne.

În piața internă de bani medio a trecut fără greutăți și situația Băncii Austro-Ungare se îmbunătățește constant. În piața deschisă, atât în Viena, cât și în Budapesta, ofertele de bani se ivesc tot mai des, cererile însă sunt moderate. Se așteaptă pretutindenea cu sete reducerea etalonului de 6% al Băncii Austro-Ungare, în vigoare din 15 Noemvrie anul trecut. Discontul privat a cotate la: cambii vieneze de prima bonitate 5⅓%, cambii budapestane, de aceeași calitate, 6⅓%; alt material 6½%—7%.

BCU Cluj / Central

SOC. FINANCIARE ȘI COMERCIALE.

„Hebe“ societate acționară în Bistrița. Societatea aceasta, întemeiată cu capital românesc, pentru exploatarea băilor și a apei minerale („Hebe“) din Sângeorgiul român (com. Bistrița-Năsăud) și-a publicat în zilele trecute bilanțul încheiat cu 31 Decemvrie 1912.

Bilanțul se încheie cu pasive de K 83,375, față de cari activele se cifrează cu K 70,730, rezultă deci o pierdere de K 12,645. Cheltuielile se urcă, conform Contului Profit și Pierdere, la K 27,780, iar venitul brut la K 15,135.

Jurisdicțiune.

Subscrierea scrisorilor la societățile pe acții. În praxă se ivește adeseori întrebarea, că oare obligatoarele sunt pentru societatea pe acții declarațiile resp. stipulațiile făcute pe cale scripturistică, prin simple scrisori, sau pentru validitatea declarațiilor sau stipulațiilor oneroase pentru societate se recer subscrierile și firmarea înregistrată în registrul firmelor comerciale?

Într'un caz concret. Curia reg., prin deciziunea sa Nr. 112/913 V. dela 16 Septemvrie 1913 a enunțat, că în pertractările urmate între o societate pe acții și o altă persoană, cea dintâiu nu se poate provoca cu succes la împrajurarea, că în corespondența purtată

cu respectiva persoană scrisorile eșite dela societate, nu poartă semnătura înregistrată (adecă nu sunt prevăzute cu firma și cele 2 semnături obicinuite) fiindcă societatea pe acții este datoare a purta de grije, ca scrisorile adresate ei să nu ajungă în mâni nechemate și să fie rezolvate de organele competente ale societății.

*

Secuestrul judecătoresc asupra depozitelor spre fructificare. În contra unei bănci s'a intentat proces pentru liberarea unei sume, plasate la ea ca depozit spre fructificare. Banca a denegat prezentatorului libelului plățirea sumei, pentru că suma a fost secuestrată pe cale judecătorească. Tabla reg. a dat câștig de cauză părătorului, posesorului libelului, cu motivația, că faptul că suma a fost secuestrată judecătorește nu poate formă piedecă de a liberă bani depuși la mâna prezentatorului faptic al libelului și presupusului proprietar legitim al acestuia, pîntrucă execuția efectuită s'ar fi ridicat la putere și dreptul de pemn s'ar fi putut validă numai, dacă executentul ar fi acuirat ulterior sau nimicit judecătorește documentul original (libelul de depozit) necesar pentru validarea pretensiunii.

Aceasta în cazul prezent nu s'a întâmplat și astfel nici dreptul de pemn al executentului nu s'a ridicat la putere de drept, deci contravaloarea libelului de depunere este a se plăti posesorului și proprietarului libelului.

Sentița Tablei reg. a fost aprobată și din partea Curiei reg. sub Nr. 177/913.

*

Femeia neligitimă a muncitorului și cassa de ajutorare în caz de boală. Conform hotăririi judecătorei administrative Nr. 5091/902 femeia nelegitimă a muncitorului, din punctul de vedere al asigurării, nu se poate considera ca membru al familiei muncitorului asigurat și astfel în caz de boală nu are drept să pretindă nici un ajutor dela cassa cercuală de ajutorare a muncitorilor.

*

Prescripția contravențiilor în afaceri de asigurare muncitorești. Contravențiile în afaceri de asigurare muncitorești se prescriu în timp de 6 luni dela comiterea lor.

(Oficiul de stat pentru asigurările muncitorești sub Nr. 12870/913).

CRONICĂ.

Advocat-substitut la Centrala „Albinei“ în Sibiu a fost numit în zilele trecute, din partea direcțiunii acestui institut, dl *Dr. Zenovie Gheaja*.

*

O desmințire interesantă. Este deobște cunoscut, cu ce știri senzaționale își nutresc uneori ziarurile maghiare publicul cetitor în ce privește pe Români și

pretinsele lor cuceriri de pământ în Săcuime. Așa a scris și „Pesti Napló“ la mijlocul lui Septembrie a. e. sub titlul: „De după culisele cumpărărilor de pământ din Ardeal“, că ministerul agriculturii din România a cumpărat pe banii țării terenuri uriașe în Săcuime, pe cari ministrul Constantinescu le-a transcris la 1908 proforma pe numele său, de unde apoi au trecut ulterior în proprietatea „episcopiei valahe din Sibiu“; aceasta a parcelat moșiile și a vândut parcelele țărănilor valahi.

Inspăimântați până și cei dela guvernul din Budapesta de aceste pretinse cuceriri cutezate și primejdioase — s'a pornit o anchetă oficială severă, a căreia rezultat s'a dat publicității, în zilele trecute în mod semi-oficial. Conform comunicatului semi-oficial al guvernului unguresec, se constată acum, pe baza cercetărilor făcute, că senzaționala știre a ziarului „Pesti Napló“, n'a fost decât o scornitură, căci cumpărările de pământ din comitatul Ciucului, vizate de „Pesti Napló“, *presté tot nu s'au întâmplat*; știrea adusă de ziarul numit privitoare la com. Ciucului este deci cu totul neadevărată.

Și ca aceasta sunt aproape toate știrile ziarelor maghiare relative la Români!

*

O inovație importantă la posta română. Precum se anunță din București, în România se va introduce în curând la administrația poștei: *Serviciul de cecuri și virimente* (clearing).

*

Distincția unui director de bancă sas. Directorul Cassei de păstrare săsești din Brașov „Kronstädter Sparcassa“, a celei mai vechi casse de păstrare din Ungaria, *Hans Eder*, a fost distins din partea Majestății Sale Impăratului-Rege, pentru meritele sale pe toate terenele vieții publice și în special pe terenul economic, cu titlul de *consilier regesc*.

*

Societate de mine nouă în Ardeal. În Bruxelles s'a întemeiat, cu participarea unor capitaliști germani o nouă societate pentru exploatarea de mine de aur în Ardeal. Firma noii societăți este «Mines d'Or «Concordia» de Magura Toplica» și capitalul social se cifrează cu 1½ milioane franci.

*

Societate românească de navigațiune pe Dunăre. În București s'a luat inițiativa pentru fondarea unei mari societăți de navigațiune pe Dunăre cu capital românesc. Inițiatorii sunt un grup de bănci: Banca Românească, Banca Marmarosch, Blank & Comp., Banca Agricolă și Banca de Scont, precum și un grup de mari comercianți din Brăila. Capitalul inițial al noii societăți de transport este proiectat cu Lei 10 milioane, în acțiuni, din cari o parte rămâne fundatorilor, iar restul se va da în subscripție publică.

Noua societate va fi un concurent puternic al societăților străine de navigațiune pe Dunăre, în special al societăților austriace, cari au îngrijit până acum partea cea mai mare a extinsului transport de mărfuri pe Dunăre.

Situația proprietății rurale în România. După datele recensământului din 1905 suprafața cultivabilă a României este de 7.968,296 hectare din care 3.319,695 hectare sunt stăpânite de țărani, iar 4.648,601 hectare sunt stăpânite de orășenii mari proprietari; deci, orășenii, cari nu sunt decât 19 la sută din întreaga populație a României, stăpânesc mai mult decât clasa țărănilor, cari reprezintă 81% a populației, un plus de 1.328,906 hectare.

Proprietatea este aproximativ, astfel împărțită:

Proprietăți până la 10 hectare 3.319,695 etc.

„ dela 10 la 50 „ 695,953 „

„ „ 50 „ 100 „ 165,450 „

„ mai mari de 100 „ 3.787,192 „

Dacă examinăm situația proprietății din punctul de vedere al numărului proprietarilor găsim:

Proprietari stăpâni până la 10 hectare, 1.015,302

„ „ dela 10 la 50 „ 36,318

„ „ „ 50 „ 100 „ 2,381

„ „ „ 100 „ 500 „ 2,608

„ „ „ 500 în sus 1,503.

Negreșit, această repartitie trebuie să fi suferit o oarecare modificare în cei din urmă 8 ani, dar cum modificările nu pot fi mari, în linii mari proporția este aceeași și astăzi.

Din acest tablou se poate vedea cât de mult este nedreptățită populația rurală în comparație cu situația țărănimii din celelalte țări.

S U M A R.

Cum stăm cu băncile populare și cooperativele sătești? — Bancherul din provincie. — *Agricultură:* Situațiunea agricolă. — *Revista financiară:* Situațiunea. — *Societăți financiare și comerciale:* «Hebe» societate acționară în Bistrița. — *Jurisdicțiune:* Subscrierea scrisorilor la societățile pe acții, Secuestrul judecătoresc asupra depozitelor spre fructificare, Femeia nelegitimă a muncitorului și cassa de ajutoare în caz de boală, Prescripția contravențiilor în afaceri de asigurarea muncitorilor. — *Cronică:* Advocat-substitut la Centrala «Albinei» în Sibiu, O desmințire interesantă, O inovație importantă la poșta română, Distincția unui director de bancă sas, Societate de mine nouă în Ardeal, Societate românească de navigațiune pe Dunăre, Situația proprietății rurale în România.

SOMARE.

Pe baza §-ului 9 al statutelor în virtutea §-ului 170 al articolului de lege XXXVII din 1875, proprietarul acțiunilor Nr. 1308 și 1309 ale institutului de credit și economii, societate pe acții «ZLAGNEANA» din Zlatna prin aceasta este provocat, ca în termen de 30 zile să solvească rata restantă după aceste acțiuni dimpreună cu toate accesoriile, căci altfel acțiunile se vor considera de nimicite și în contra lui se va purcede în sensul §-ului 171 al legii comerciale.

(1—3)

Direcțiunea.

„ALBINA“, institut de credit și economii în Sibiu.

Aviz.

Domnii acționari ai institutului de credit și economii «Albina» din Sibiu, cari pe baza acțiilor vechi, cu numeri înșirați mai jos, au subscris acții din emisia V-a, sunt provocați ca în termen de 6 săptămâni dela datul acestui aviz, să plătească ratele restante. La caz contrar se va aplica § 10 din statute.

Nrii: 1131/2, 2386/7, 2985, 3951, 4132, 4779, 5386, 5618, 5846, 6922/3, 7131/2, 7779, 8984, 10779, 11984, 12256/60, 12620/2, 13147/8, 13180, 13985/6, 14459.

Sibiu, 18 Noemvrie 1913.

Direcțiunea.

Următoarele cărți se pot pr. cură dela
Librăria CIURCU, Brașov,
 precum și dela orice librărie.

I. C. PANȚU:

Introducere în contabilitate și contabilitatea în partidă simplă, 8° mare, I—VIII + 213 pag. Cor. 3.—

Știința conturilor sau Contabilitatea în partidă dublă, scrisă și explicată pe baza teoriei actuale materialiste, 8° mare, I—VIII + 324 pag. „ 4.—

Al doilea capitol din contabilitatea dublă. Afaceri de bancă, 8° mare, 70 pag. „ 1.—

Procent, Promil, Interese și teoria conturilor curente. Ediția a doua, prelucrată și completată, 8° mare, I—IX + 160 pag. „ 3.—

Curs complet de corespondență comercială, cu explicarea termenilor comerciali. Ediția a treia prelucrată și augmentată, 8° mare, I—X + 344 pag. „ 3-50

Puncte nouă de vedere la calcularea conturilor curente, 8° mare 28 pag. „ 0-60

Contabilitatea la societăți colective, comandite și la societățile pe acțiuni, octav mare 70 pag. „ 1-20

Bursa de efecte din Viena și Budapesta.

Cursul din 19—20 Noemvrie 1913.

%	VALORI		Viena	Budapesta
			vinde	vinde
A. Datoria de stat ungară.				
4	Renta ung. aur,	scut. de dare	99 10	99 —
4	„ „ Cor.	„ „ „	81 —	81 15
3 1/2	„ „ „ „ „ „	„ „ „	70 70	71 75
—	Impr. cu premii à 100 fl.	„ „ „	478 —	480 —
4	„ p. reg. Tisei și Seghedin, se. de dare	„ „ „	293 —	296 —
3	Impr. p. regul. Porților de fier. „ „ „	„ „ „	68 85	69 50
4 1/2	Oblig. de regalii croato-slavone „ „ „	„ „ „	94 50	97 25
4	„ rurale ungare „ „ „	„ „ „	81 75	82 10
4	„ „ croato-slav. „ „ „	„ „ „	83 —	83 —
B. Datoria de stat austriacă.				
4	Renta unit. conv. în cor., Mai-Nov., se. de dare	„ „ „	81 65	82 —
4	„ „ „ „ Ian.-Iulie „ „ „	„ „ „	81 65	82 —
4-2	„ „ „ în hârtie, Febr.-Aug. „ „ „	„ „ „	85 20	85 —
4 1/2	„ „ „ argint April-Oct. „ „ „	„ „ „	85 20	85 —
4	Losuri din 1860 à fl. 500 —	„ „ „	1660 —	1670 —
4	„ „ 1860 à fl. 100 —	„ „ „	440 —	444 —
—	„ „ 1864 à fl. 100 —	„ „ „	699 50	706 —
4	Renta austr. aur.,	scut. de dare	103 95	105 —
4	„ „ Cor. „ „ „	„ „ „	82 10	82 —
3 1/2	„ „ de invest. „ „ „	„ „ „	71 40	— —
C. Alte datorii publice.				
4	Impr. orașului Budapesta din 1903, se. de dare	„ „ „	80 50	80 60
5	„ „ Viena	„ „ „	120 50	— —
6	„ bulgar p. căi ferate din 1892 à frs 125	„ „ „	119 10	— —
4	Imprumut Temeș-Bega din 1897	„ „ „	81 75	81 50
D. Scrisuri fonciare, obligaț. com., etc.				
4	Instit. de Cred. fonc. austr.	„ „ „	82 65	— —
4	Banca austro-ungară 50 ani în florini	„ „ „	86 75	86 75
4	„ „ „ 50 ani în coroanc	„ „ „	88 30	88 30
4 1/2	Banca comerț. ung. Pesta în fl.	„ „ „	91 75	92 —
4 1/2	„ „ „ „ în cor. „ „ „	„ „ „	82 25	82 50
4 1/2	Obl. com. banca ung. Pesta cu 10% premie	„ „ „	93 50	94 75
4	„ „ „ repl. 60 ani	„ „ „	82 25	82 50
4	Seris. fonc. I Cassă de păstr. patr., Pesta	„ „ „	82 75	84 —
4	Obl. com. „ „ „ în cor. „ „ „	„ „ „	82 25	83 —
—	Obl. cu premii I. Cassă de păstr. patr. à K 100	„ „ „	— —	110 —
4	Seris. fonc. Inst. de credit fonciar ungar în cor.	„ „ „	83 25	84 —
4 1/2	Banca nipotecară ungară în cor.	„ „ „	91 75	92 —
4	„ „ „ „ „ „ „ „ „ „ „ „ „	„ „ „	82 50	83 25
—	Obl. cu premii Banca ung. hip. à K 100	„ „ „	— —	134 —
5	„Albina“, Sibiu	„ „ „	— —	100 25
4 1/2	„ „ „ „ „ „ „ „ „ „ „ „ „	„ „ „	— —	96 —
4 1/2	Cassa de păstrare generală Sibiu,	„ „ „	90 50	90 50
4 1/2	„ „ „ „ „ „ „ „ „ „ „ „ „	„ „ „	81 50	81 50
4 1/2	„ „ „ Brașov	„ „ „	91 —	91 —
4 1/2	Inst. de credit fonciar Sibiu,	„ „ „	90 75	90 75
4	„ „ „ „ „ „ „ „ „ „ „ „ „	„ „ „	81 50	81 50
E. Lozuri.				
3	Impr. cu premii Inst. de cred. fonc. aust. din	1880 à fl. 100	293 50	— —
3	Impr. cu premii Inst. de cred. fonc. aust. din	1889 à fl. 100	256 —	— —
4	Impr. cu premii Banca ung. hipot	„ „ „	241 75	243 —
2	„ „ „ sârbesc à frs 100 —	„ „ „	118 —	117 —
5	Los. p. regularea Dunării, din 1870 à fl. 100	„ „ „	281 50	— —
—	Basilica—Budapesta à fl. 5 —	„ „ „	30 50	31 —
—	Inst. de credit p. com. și indust. à fl. 100 —	„ „ „	483 —	482 —
—	Buda, comuna à fl. 40 —	„ „ „	— —	— —
—	Pálffy, à fl. 40 —	„ „ „	— —	— —
—	Crucea roșie austriacă, à fl. 10 —	„ „ „	56 —	57 —
—	„ „ ungară, à fl. 5 —	„ „ „	35 75	36 —
—	Losurile comunei Viena din 1874 à fl. 100 —	„ „ „	483 —	480 —
—	Sanatorium Regina Elisabeta K 5 —	„ „ „	— —	12 20
—	Lozuri „Jó sziv“, à fl. 4 —	„ „ „	— —	17 —
F. Valute.				
—	Galbini imper. pr. bucată	„ „ „	11 47	11 49
—	20 franci aur	„ „ „	19 07	19 11
—	20 marce aur	„ „ „	23 56	23 61
—	Sovereigns pr bucată	„ „ „	24 09	24 16
—	Ruble hârtie per bucată	„ „ „	2 55	2 55
—	100 Marce hârtie	„ „ „	117 82	117 82
—	100 franci hârtie	„ „ „	95 45	95 50
—	100 lire hârtie	„ „ „	94 90	94 82
—	100 lei hârtie	„ „ „	— —	— —